

L'esport i els mitjans de comunicació

Gabriel Fernàndez i Coy

L'esport i els mitjans de comunicació tenen una relació senzilla en el concepte però sovint complicada en l'aplicació. El concepte indica que els esportistes i les seves gestes necessiten els mitjans per poder transcendir i passar a la història, i els periodistes, al mateix temps, necessiten d'aquests esportistes per poder donar sentit a la seva feina, per poder tenir històries per explicar.

Aleshores per on ve la complicació?

Bàsicament, perquè tots dos mons sempre han tingut una ambició dominant respecte de l'altre, i la convivència no és fàcil si no es fonamenta en el respecte.

Fa malament el món de l'esport (dirigents, atletes, tècnics) en intentar controlar la tasca professional dels informadors en comptes d'entendre que la millor garantia a llarg termini és un periodisme independent i honrat, encara que en algunes ocasions pugui semblar que alguna crítica o informació pot anar en contra.

D'altra banda, els periodistes som una raça curiosa com a mínim. Almenys quan jo em dedicava al dia a dia i a l'actualitat pura i dura era així. Som extremament competitius, egocèntrics i a vegades podem cometre l'error de no veure que les informacions que tenim entre mans no són materials sense vida sinó que estan protagonitzades per persones.

L'equilibri entre aquests dos universos és ben complicat però possible si no s'aspira que sigui etern. El clima més favorable és que hi hagi bones notícies, bons resultats. Això facilita les coses i fa que les malfiances mutin en complicitats. A tothom li agrada lluir i, per exemple, quan un equip ha guanyat un campionat, o un esportista una medalla, allà som nosaltres per retratar i explicar l'alegria. Per fer-la passar a la història.

No sé si us hi heu fixat, però en totes les pel·lícules sobre esport hi ha un element que apareix en un moment o un altre, el periodista o locutor que narra el que estàs veient. Des d'aquest punt de vista hi hem de ser.

Aquí al país, els que ja tenim una edat i hem practicat amb més o menys encert alguna disciplina esportiva recordem amb afecte el Manel Fabregat, el Toni Iscla o el Lluís de Santiago, per posar tres exemples. I em penso que recordem aquell periodisme artesanal que feien perquè és el testimoni que ha quedat d'aquells bons temps en què teníem menys canes, menys arrugues i menys punyetes.

Poden ser amics un periodista i un protagonista de la informació?

Rotundament sí, sense cap mena de dubte. Alguns dels meus millors amics els he conegut després d'haver-los entrevistat o conversat amb ells per a alguna informació. Dos en concret, Toni Castillo i Miqui Ripoll, són íntims meus. Si la pregunta és si quan jo feia informació esportiva havíem tingut friccions la resposta és sí. Bastants cops, però sempre mirant-nos als ulls. I així, amb respecte i intentant entendre la feina de l'altre, les coses funcionen.

Ja que es pot dir que avui jugo a camp contrari –sóc l'únic periodista que fa una ponència–, sí que em permetré el luxe de donar un petit consell gratis a tothom. Connectat amb el que deia abans.

La credibilitat o el prestigi d'un informador no es pot construir sobre una sola informació, necessita d'una mostra més àmplia i d'una trajectòria. Per tant, si en alguna ocasió trobeu alguna informació injusta, esbiaixada o poc professional, potser podríeu tenir raó. Però no marqueu amb una creu el professional de torn. Espereu una mica, a veure com reacciona i com treballa en altres temes. I sobretot, intenteu no tenir mania persecutòria. És molt corrent aquí a Andorra dir: "Van a per mi."

Podria ser. En el nostre gremi hi ha de tot, com a tot arreu, que hi hagués algun periodista creuat que fes servir el mitjà per repartir a tort i a dret. En tot cas seria un mal professional.

En la major part dels casos, potser nou sobre deus, allà on molta gent hi veu intencionalitat, només s'ha produït un error. Us ho puc dir jo que hi treballo. I a vegades sembla que tingui més tensió dramàtica pensar que hi ha un mitjà de comunicació que et vol fer la pell i no que una persona ha pogut cometre un error o simplement té un criteri diferent del teu.

He tingut incomptables discussions amb gent ben maca i els anys ens han posat a lloc, a tots.

Us en posaré un exemple. Carles Font, exministre d'Esports, em sembla un home ferm i recte, dels que van de cara. Li deixaria les claus de casa, crec que és de fiar. Però en un article d'opinió vaig escriure, "els mèrits d'aquest senyor com a ministre quedarien generosament recollits en un *post-it*". S'ho va prendre bastant malament i ara quan em veu no em saluda. Em sap greu, però quan li dius adéu tres o quatre cops i no contesta el tema és clar, no?

Això ens permet entrar de ple en un altre dels temes més recurrents en les friccions entre la premsa i els esportistes. Està relacionat també amb la *mania persecutòria*. Pràcticament tothom se sent perjudicat. En absència d'un tòtem que ho cobreixi tot com el Barça a Catalunya, la informació local queda dispersada, i tothom, lògicament, creu que pot aspirar a la seva part del pastís mediàtic. I els periodistes no ho tenim fàcil perquè estem sempre en una feina permanent de ponderació. Què és més important? I no és fàcil, francament.

No hi ha cap esport, cap, que registri un interès significatiu de la població com sí que ho fan la Lliga espanyola o portuguesa de futbol. I davant d'això la premsa sempre busca un equilibri impossible. No hi ha cap solució màgica per a aquest conflicte. Les entitats haurien –n'hi ha que ho fan– d'intentar ser proactives i no reactives i llegir el tempo dels mitjans per buscar una bona quota de presència. I els periodistes hem d'esforçar-nos a ser justos i també a evolucionar per entendre el màxim nombre de disciplines possibles per poder pentinar una realitat tan diversa com l'andorrana. I admito que des de la nostra banda això no sempre ha estat fàcil. Som un Estat amb una idiosincràsia molt marcada, com estic dient, però som molt petits i, per origen, per influències tenim tendència automàtica a imitar. I potser estem una mica *futbole-ritzats*, ho reconec.

Admeto que tot el que exposo és perfectament discutible i està subjecte a les interpretacions de cadascú. Però no són opinions peregrines. He estat i encara ho sóc observador atent dels moviments socials a Andorra, i aquí, tret d'una petita finestra de cinc anys amb el bàsquet professional, l'esport no té prestigi social. Per a ningú. Vagi per endavant que em sembla injust, però és així. Molt poca gent valora a gent com el Roger Vidosa o el Dani Garcia, per posar-ne dos exemples, els enormes sacrificis que han fet per intentar ser atletes d'elit. Ho segueixen intentant però l'intent no es valora, la nostra societat només vol herois, campions. Per més que t'esforcis a fer pedagogia sobre els punts FIS, és una batalla perduda. Els anys ho diuen així. Això sí, és una batalla que es guanyarà el dia que un andorrà estigui a l'elit mundial en alguna disciplina, que és molt complicat però que no és impossible. En aquell moment, només s'haurà d'explicar la classificació i prou. La manca de matisos facilita la comprensió del missatge.

Incideixo en el tema del prestigi social. Si ara mateix, en aquest context de crisi, desapareguessin la majoria dels ajuts als esports sèniors, aquí no passaria res. Les queixes anirien per separat, des de cada part afectada. Els ciutadans, sobretot els que tenen fills, veuen l'esport com una manera de contribuir a la formació dels seus fills; que arribin o no a la categoria sènior els és indiferent.

La Gimnastrada és l'esdeveniment esportiu que reuneix més espectadors en aquest país, més del doble dels que porta la selecció de futbol a cap dels seus partits. Són pares de les criatures que actuen a la Gimnastrada els que omplen el pavelló; si Andorra perd per 1-0 o per 98-0 contra Txèquia o Anglaterra els és absolutament igual.

I això, aquest context tan estrany, no facilita gaire la feina del periodista esportiu a Andorra. I, com deia abans, acaba convertint la feina diària en un permanent exercici de recerca del criteri correcte.

Tornant a l'esport de base o de formació. Al *Diari d'Andorra* hem resolt el tema amb un suplement anomenat *La base* que es publica des de fa més de deu anys. Però perdria el compte dels cops que vaig sentir queixes de responsables esportius o dirigents per l'escassa presència que les criatures tenien en els meus programes de ràdio. Segueixo pensant igual i amb els anys encara crec que n'he parlat massa, de l'esport de base. Els xavals han de créixer, germinar i pujar sense ingerències. Sense cremar etapes abans d'hora i la premsa pot ser una distorsió perillosa i més en un territori tan complex com aquest –tornem al prestigi social.

Per tant, els nens ben lluny de les càmeres i de les pàgines dels diaris. Fa poquet em vaig esgarrifar quan vaig veure la presentació que van fer d'un pilot de cotxes andorrà que encara no ha demostrat res. La presentació va ser un acte social de primera al país. Modestament, els pares li van fer un flac favor. I els periodistes, de quatre potes, hi caiem i en parlem. És més fàcil això que complicar-nos la vida i dir als pares que allò és una aberració de la qual no volem participar.

Les queixes cap a la premsa dels esportistes o dirigents agreujats rarament són convencionals a Andorra. Gairebé sempre descansen en la comparació, "no surto prou, o prou gran, sempre parles més de l'altre que de mi...". Pocs, molt pocs, han sabut construir una relació permanent de confiança. Bàsicament perquè llegir que el teu veí és un desastre et sembla interessant, des de la distància, però si et toca a tu rebre, el tema ja és inacceptable.

Hi ha esports que resulten més senzills d'explicar que d'altres. El futbol o el bàsquet són ben fàcils. Estan molt instal·lats en l'imaginari de la gent. No és casualitat que tinguin la implantació universal que tenen. En el cas de les disciplines individuals, el tema ja es complica més. Si Toni Bernadó competeix sempre impecablement en les grans cites però acaba a mitja hora del primer, el lector es distreu. Si Hocine Haciane fa marca però fa 5è de la final B del Campionat d'Espanya la gent es distreu, o com dèiem abans dels esquiadors que van millorant segons la puntuació FIS: no és que la gent es distregui, és que directament es perd. Un bon exemple del contrari és el resultat del Kevin Esteve en el descens de la combinada dels darrers campionats del món. Va ser 9è. Ja està. De tots els cracks que corrien ell va ser el novè, com deia Schuster: "*No hase falta desir nada más*".

Per acabar, cal comentar els diferents processos en què la nostra professió s'ha vist involucrada els darrers temps. Els sous no han millorat, al contrari, i la feina no ha baixat, al contrari. Això provoca –són faves comptades– que treballem pitjor. També em sembla que la velocitat a què passen les coses no està afavorint l'ofici. El vessant crític

i analític que hem d'aportar en la nostra feina si volem fer-la bé pot veure's atropellat per aquesta locomotora en la qual estem muntats amb les noves tecnologies. Al final, i això deu ser culpa nostra, hem acabat acostumant els consumidors d'informació a donar a l'anècdota rellevància de categoria. Per posar-ne un exemple. Els informatius de televisió espanyols, que no ens enganyem és el que miren les tres quartes parts de la població, s'han convertit en un campionat a veure qui diu la ruqueria més grossa. I l'audiència contesta afirmativament a aquests continguts, per tant, no només els mantenen sinó que els amplien. Encara no he entès quin és el misteriós interès que té per a un espectador veure com baixen del bus els jugadors del Barça o del Madrid amb aquells auriculars que semblen astronautes.

Encara somric més quan sento o llegeixo tota la premsa catalana indignar-se amb Mourinho. L'entrenador portuguès està mantenint la feina de molta gent, sobretot a Catalunya. TV3, l'*Sport* o el *Mundo Deportivo* estaran contentíssims si es queda vint anys al Madrid.

Per acabar i recuperant l'enunciat, esport i mitjans seguiran sent companys de pis, amb una relació d'intermitències d'amor-odi.

Un petit suggeriment per a tots els integrants de la família esportiva que han tingut l'amabilitat d'escoltar-me. No us fieu mai del tot d'aquell periodista amb qui no hàgiu discutit mai.

Gabriel Fernández i Coy,
periodista